

گزارش رویه شعب دیوان عدالت اداری (شش ماه نخست ۹۳) - قسمت دوم

پژوهشگاه قوه قضاییه*

متن حاضر شامل موارد تکرار، تهافت یا وضعیت‌های ویژه و دارای شقوق متنوع در رویه شش ماه نخست سال ۹۳ می‌باشد. در اینجا وضعیت‌های ویژه در ضمن موارد تهافت یا تکرار بسته به مورد آورده شده است. همین‌طور فراتر از صرف رویه شش ماه نخست در ۹۳ هر مورد که در آراء صادره از مهر ماه ۹۱ تا پایان سال ۹۲، آراء ایجادکننده رویه یا تهافتی قابل توجه در آن موضوع موجود بوده، آورده شده است.

به جهت دریافت آراء استفاده شده در استخراج رویه شش ماه نخست ۹۳، از سامانه آراء و رویه‌های قضایی پژوهشگاه قوه قضاییه، ارجاعات آراء از طریق درج لینک مربوط صورت گرفته است. به علاوه، از آن جا که عمده آراء موجود در سامانه، دادنامه‌های تجدیدنظر یا تشخیصی و مستندات موجود در سامانه (شماره رأی و تاریخ‌ها) ناظر بر این آراء می‌باشد، علی‌رغم در دسترس بودن متن آراء بدوی، امکان ارجاع آراء بدوی موجود نبوده است. بر این اساس رویه‌ها بر مبنای شماره و تاریخ دادنامه‌های تجدیدنظر یا تشخیصی، ارجاع داده شده‌اند. بخشی از دادنامه‌های بدوی ذکر شده، در شعب تجدیدنظر یا تشخیص نقض شده‌اند، بر این اساس از ملاک قرار دادن دادنامه‌های نقض شده در استخراج تهافت یا رویه خودداری شده است. با این حال در موارد بسیاری که از استدلال قابل توجهی برخوردار بوده یا

* تهیه شده توسط خانم مارال بردبار، دانشجوی دکتری حقوق عمومی دانشگاه شهید بهشتی

اطلاع از آن‌ها مفید بوده و منجر به درک بهتر می‌شوند، ذکر شده است. در مواردی نیز دادنامه تجدیدنظر یا تشخیصی فاقد هر نوع استدلال بوده و صرفاً دادنامه بدوی را نقض یا تأیید نموده است؛ در این موارد استدلال شعبه بدوی با ذکر شماره شعبه صادرکننده دادنامه بدوی، آورده شده است.

به دلیل حجم زیاد مجموعه رویه‌های استخراجی شش ماه نخست سال ۱۳۹۳، این رویه‌ها در سه نوبت در شماره‌های همین فصلنامه به چاپ می‌رسد. در قسمت‌های اول و دوم، رویه‌ها در آراء شعب و در قسمت سوم تهافت در آراء شعب آورده شده است.

۱. رویه در آراء شعب

۳۵،۱. صلاحیت دیوان در رسیدگی به دعاوی علیه شرکت ذوب

آهن اصفهان

رویه: دیوان صلاحیت قانونی رسیدگی به دعاوی علیه شرکت ذوب

آهن اصفهان را به دلیل غیردولتی بودن آن ندارد.

در موضوع صلاحیت دیوان در رسیدگی به دعاوی علیه شرکت ذوب آهن اصفهان، در دو دادنامه از شعب ۱۴ تجدیدنظر و ۲۲ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که شرکت ذوب آهن اصفهان را غیردولتی دانسته و بر این مبنا رسیدگی به دعاوی علیه آن را خارج از صلاحیت دیوان اعلام نموده است.

۳۶،۱. شمول قانون جذب نیروی انسانی به مناطق محروم و دورافتاده

و مناطق جنگی

رویه: کارکنان سازمان تأمین اجتماعی مشمول قانون جذب نیروی

انسانی (دریافت فوق‌العاده جذب) نمی‌باشند.

در موضوع شمول قانون جذب نیروی انسانی به مناطق محروم و دورافتاده و جنگی، در دو دادنامه از شعبه ۴ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری (دادنامه مورخ ۹۳/۳/۲۱ و دادنامه مورخ ۹۲/۱۱/۲۰)، رویه‌ای موجود است که کارکنان سازمان

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۴۰۰۳۹، مورخ ۱۳۹۳/۱/۲۷، شعبه ۴ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=cUdxYUJrQTgwckk9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۲۲۰۰۵۱۲، مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۲، شعبه ۲۲ دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=aldGQTF3Vng0RWM9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۴۰۰۳۹۷، مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۱، شعبه ۴ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=eXorQTQzTEU0T2M9>

۴. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۵۵۴۰۰۷۰۴، مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۰، شعبه ۴ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

تأمین اجتماعی را مشمول این قانون نمی‌داند. دادنامه مورخ ۹۲/۱۱/۲۰، با تصریح به اینکه قانون صرفاً مشمولین قانون استخدام کشوری و شرکت‌های دولتی را شامل می‌شود، کارکنان سازمان تأمین اجتماعی را به لحاظ غیردولتی بودن و مشمول مقررات قانون دیگر (قانون تأمین اجتماعی) در برخورداری از مزایای این قانون ذی‌حق ندانسته است. دادنامه مورخ ۹۳/۳/۲۱، با تصریح به عدم شمول قانون بر کارکنان تأمین اجتماعی، رأی به نقض دادنامه بدوی شعبه ۱۷ صادر نموده است.

رویه: کارکنان کمیته امداد امام خمینی مشمول قانون جذب نیروی انسانی نمی‌باشند.

در موضوع تسری احکام قانون جذب نیروی انسانی به کارکنان کمیته امداد امام خمینی، در سه دادنامه از شعب ۱ تجدیدنظر،^۱ ۳ و ۲۷ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای مشاهده می‌شود که کارکنان کمیته امداد را خارج از شمول قانون جذب نیروی انسانی به مناطق محروم دانسته است. دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر، قانون جذب نیروی انسانی را صرفاً شامل مشمولین قانون استخدام کشوری و قانون شرکت‌های دولتی دانسته و حاکمیت قانون خاص استخدامی بر کارکنان کمیته امداد را موجبی در عدم شمول قانون جذب نیروی انسانی بیان کرده است. دادنامه‌های دیگر نیز در استدلالی مشابه حکومت مقررات استخدامی خاص بر کارکنان کمیته را موجبی در عدم شمول قانون جذب نیروی انسانی بیان کرده‌اند.

- <http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=dWhjRD A2cWVaZzA9>
۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۵۸۲، مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۸، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
- <http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=ZGIwVV lsUDQxWVU9>
۲. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۳۰۳۴۸۳، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۶، شعبه ۳ دیوان عدالت اداری.
- <http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=U3FrdkN aVUhNV2s9>
۳. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۲۷۰۰۷۱۰، مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۹، شعبه ۲۷ دیوان عدالت اداری.
- <http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=ajBmUTd GUVNkRDg9>

۳۷،۱. سوابق بیمه در مشاغل سخت و زیان آور

رویه: هر سال سابقه بیمه پردازی در مشاغل سخت و زیان آور، یک سال ونیم محاسبه می شود.

در موضوع نحوه محاسبه سوابق بیمه پردازی در مشاغل سخت و زیان آور، در چهار دادنامه از شعب ۵ تجدیدنظر (دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۸^۱ و دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۲^۲) و ۳۱۱ و ۲۵^۴ (به نحو مستقیم) دیوان عدالت اداری، رویه ای مشاهده می شود که هر سال بیمه پردازی را معادل یک سال ونیم محاسبه می نماید.

۳۸،۱. تأثیر اشتباه کارفرما در تعیین عنوان شغلی کارگر

رویه: اشتباه کارفرما در ذکر عنوان شغلی کارگر، موجبی در اسقاط حقوق کارگر در مشاغل سخت و زیان آور نمی باشد.

در موضوع تأثیر اشتباه کارفرما در درج عنوان شغلی کارگر به نحوی که مورد، از شمول احکام مشاغل سخت و زیان آور خارج شود در دو دادنامه از شعب ۵^۵ تجدیدنظر و ۱۶^۶ دیوان عدالت اداری، رویه ای موجود است که اشتباه کارفرما را در

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۵۰۱۹۱۹، مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۸، شعبه ۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=V2NkTUppK1NsNW89>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۵۰۰۴۷۲، مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۲، شعبه ۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=N09DbmZsb2MxTXM9>

۳. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۱۱۰۲۸۷۵، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۵، شعبه ۱۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۵۰۸.

۴. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۵۰۳۷۲۲، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۱، شعبه ۲۵ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۳۸۴.

۵. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۵۰۰۶۹۶، مورخ ۱۳۹۳/۵/۲۷، شعبه ۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=dHdHbkd1K2ZiVzQ9>

۶. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۱۶۰۰۸۷۷، مورخ ۱۳۹۲/۵/۱۴، شعبه ۱۶ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=U2R3Z3M3VHB6YmM9>

(استحقاق) بهره‌مندی کارگر از مزایای مشاغل سخت و زیان‌آور، مؤثر نمی‌داند. در دادنامه شعبه ۵ تجدیدنظر، استدلال شعبه بدوی به این‌نحوکه: «... اشتباه کارفرما مانع بهره‌مندی شاکی از حقوق قانونی نبوده ...» تأیید شده است. در استدلالی مشابه، دادنامه شعبه ۱۶ نیز عدم درج عنوان شغلی در لیست ارائه‌شده به تأمین اجتماعی را موجبی در اسقاط حقوق کارگر ندانسته است. قابل ذکر آنکه مقصود دادنامه از عدم ذکر عنوان در لیست، عنوان شغل سخت و زیان‌آور می‌باشد و نه اینکه نام کارگر اساساً در لیست ذکر نشده باشد.

۳۹،۱. صلاحیت اختیاری در پرداخت بهره‌وری (و کارانه)

رویه: به جهت اختیاری بودن صلاحیت، امکان الزام اداره به پرداخت بهره‌وری وجود ندارد.

در موضوع رسیدگی به خواسته الزام سازمان تأمین اجتماعی به پرداخت بهره‌وری در سه دادنامه از شعب ۱۵ تجدیدنظر،^۱ ۲ تشخیص و ۱۵ دیوان عدالت اداری (با تسامح) می‌توان رویه‌ای مشاهده کرد که با اختیاری دانستن صلاحیت پرداخت بهره‌وری، الزام اداره به پرداخت را ممکن نمی‌داند.

در دادنامه شعبه ۵ تجدیدنظر، ناظر بر رسیدگی به تجدیدنظرخواهی از دادنامه بدوی شعبه ۱۶ دیوان، استدلال شعبه بدوی تأیید شده است. در دادنامه بدوی با تصریح به اینکه: «... در صورت رضایت از عملکرد کارکنان خود مجاز به پرداخت بهره‌وری است ...» امکان الزام اداره منتفی دانسته شده است. به‌علاوه، از نحوه انشای عبارت، عدم امکان الزام اداره حتی در فرض رضایت از عملکرد قابل دریافت است. در دادنامه‌های شعب ۲ تشخیص و ۱۵ مذکور، با رد خواسته الزام اداره به

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۵۰۰۷۲۷، مورخ ۱۳۹۳/۶/۵، شعبه ۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgment.aspx?id=Y3RjeTQ1VW9pOE09>

۲. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۲۰۰۲۷۷، مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۰، شعبه ۲ تشخیص دیوان عدالت اداری،

مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۴۴۷.

۳. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۱۵۰۰۴۴۱، مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۷، شعبه ۱۵ دیوان عدالت اداری، مجموعه

آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۲۲۰.

برقراری بهره‌وری، در یکی (شعبه ۱۵) با استناد به اختیاری بودن صلاحیت، الزام و تکلیف اداره منتفی دانسته شده، رأی به رد شکایت صادر است و در دیگری (شعبه ۲ تشخیص)، الزام اداره بدون رعایت شرایط مندرج در قانون (رضایت اداره از عملکرد) ممکن دانسته نشده است. از نحوه انشای دادنامه شعبه ۲ به نظر می‌رسد در صورت وجود رضایت از عملکرد، امکان الزام اداره وجود داشته باشد؛ با این حال صراحتی بر این معنا در دادنامه موجود نیست.

قابل ذکر آنکه در دادنامه‌ای دیگر از شعبه ۹^۱ که دادنامه شعبه ۲ تشخیص (پیش‌گفته) در اعمال ماده ۱۸^۲ نسبت به آن اصدار یافته است، علی‌رغم تصریح به عبارت «می‌تواند» در صلاحیت اداره در این موضوع که نشان‌دهنده آگاهی شعبه از اختیاری بودن صلاحیت است، خواسته برقراری را وارد دانسته و امکان الزام اداره در صلاحیت‌های اختیاری را پذیرفته است، با این حال به جهت نقض دادنامه در شعبه ۲ تشخیص، ملاک در تهافت در نظر گرفته نشده است.

۴۰۱. تاریخ استحقاق حقوق از کارافتادگی کلی

رویه: تاریخ صدور رأی از کارافتادگی کلی توسط کمیسیون پزشکی بنیاد شهید، تاریخ استحقاق حقوق از کارافتادگی کلی است.

در چهار دادنامه از شعب ۱، ۳۲ تجدیدنظر و ۴۵ دیوان عدالت اداری در موضوع تاریخ استحقاق حقوق از کارافتادگی کلی، رویه‌ای قابل مشاهده است که تاریخ صدور حکم از کارافتادگی توسط کمیسیون پزشکی بنیاد شهید و نه تاریخ شروع بیماری یا شدت یافتن آن را، به عنوان تاریخ استحقاق شناسایی نموده

۱. شماره دادنامه: ۱۸۹۵، مورخ ۱۳۹۱/۶/۲۰، شعبه ۹ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب

دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۴۴۷.

۲. قانون دیوان عدالت اداری (مصوب ۸۵)

۳. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۲۰۰۱۹۰، مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۱، شعبه ۲ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=eEFWVnZQcEpPblk9>

۴. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۰۰۱۶۶، مورخ ۹۲/۲/۴، شعبه ۵ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء

قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۴۸.

است؛ به این معنا که فرد از تاریخ حکم کمیسیون به ازکارافتادگی کلی، واجد شرایط ازکارافتادگی کلی می‌گردد. هرچندکه ممکن است در تاریخ دیگری (قبل‌تر) به موجب شدت یافتن بیماری عملاً ناتوان شده باشد.

در دادنامه شماره ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۱۰۰۰۷۵ شعبه ۱^۱ ناظر بر رسیدگی به دعوایی به خواسته برقراری مستمری ازکارافتادگی، ضمن استدلال بر بی‌حقی خواهان نسبت به مقرری ازکارافتادگی به جهت عدم پرداخت حق بیمه، علی‌رغم ادعای خواهان نسبت به تاریخ ازکارافتادگی قبل از صدور حکم کمیسیون، تاریخ صدور حکم کمیسیون را به‌عنوان تاریخ استحقاق فرد نسبت به مستمری ازکارافتادگی تلقی نموده است. به همین ترتیب در دادنامه‌های شعبه ۲ تجدیدنظر و دادنامه شعبه ۱ به شماره ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۱۰۰۰۷۴ از آنجا که مستمری ازکارافتادگی کلی از تاریخ صدور حکم کمیسیون به ازکارافتادگی پرداخت شده است فرض وجود معوقات را رد می‌نماید؛ به این معنا که چون مبدأ استحقاق نسبت به مستمری تاریخ صدور حکم کمیسیون است پیش از آن استحقاقی برای فرد متصور نبوده که معوقاتی قابل مطالبه باشد. همین‌طور دادنامه شعبه ۵ در استدلالی مشابه، مطالبه حقوق و مزایای ازکارافتادگی کلی مربوط به تاریخ قبل از رأی کمیسیون را قانونی ندانسته است.

۴۱،۱. تشریفات مقدماتی صدور پروانه ساختمانی

رویه: طرح دعوای صدور پروانه ساختمانی در دیوان مستلزم مراجعه ابتدایی به شهرداری است.

۱. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۱۰۰۰۷۵، مورخ ۹۲/۲/۱۴، شعبه ۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۳۷.
۲. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۱۰۰۰۷۴، مورخ ۹۲/۲/۱۴، شعبه ۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۴۸.

در موضوع رعایت مراتب تشریفات صدور پروانه ساختمانی، در چهار دادنامه از شعب ۱۳ تجدیدنظر، ۲۹ (دادنامه مورخ ۹۱/۱۱/۲۱ و دادنامه مورخ ۹۱/۱۲/۱۲) و ۳۰ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای مشاهده می‌شود که رسیدگی به این دعوا در دیوان را مستلزم مراجعه ابتدایی به شهرداری برای صدور پروانه، قبل از طرح دعوا در دیوان می‌داند. در هر چهار دادنامه، طرح دعوای الزام به صدور پروانه در دیوان، پیش از مراجعه به شهرداری، موجب صدور قرار رد دعوا شده است.

۴۲،۱. انتقال پروانه تأسیس داروخانه به ورثه

رویه: پروانه تأسیس داروخانه از حقوق مالی و قابل انتقال به ورثه می‌باشد.

رویه: فرض رعایت نوبت در صدور پروانه داروخانه درمورد انتقال پروانه به ورثه موضوعیت ندارد.

در موضوع انتقال پروانه داروخانه به ورثه (فاقد مدرک تحصیلی در رشته داروسازی) در دو دادنامه از شعب ۱ تجدید نظر و ۳ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای مشاهده می‌شود که اول، پروانه تأسیس داروخانه را از حقوق مالی و قابل انتقال

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۳۰۰۶۲۱، مورخ ۱۳۹۳/۶/۲۳، شعبه ۳ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=MXZnTFdMYkJidWM9>

۲. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۹۰۴۵۰۸، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۱، شعبه ۲۹ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، صص ۳۹۲ - ۳۹۳. شماره دادنامه:

۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۹۰۴۸۶۳، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۲، شعبه ۲۹ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، صص ۵۲۴ - ۵۲۵.

۳. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۳۰۰۰۳۸۰، مورخ ۹۲/۲/۱۶، شعبه ۳۰ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، صص ۸۰ - ۸۱.

۴. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۲۵۰، مورخ ۱۳۹۳/۲/۳۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=TmpuNHcwTVImRW89>

۵. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۳۰۳۸۵۸، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۳، شعبه ۳ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=WUIFR1kyRkREaEE9>

به ورثه تلقی نموده است؛ به علاوه، بر عدم ضرورت دارا بودن تحصیلات در رشته داروسازی برای دریافت پروانه تأسیس تصریح شده است؛ دوم، رعایت نوبت و احتساب امتیازات لازم در مورد انتقال پروانه داروخانه به ورثه منتفی دانسته شده است. در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر، استدلال شعبه ۳ دیوان مبنی بر این رویه به- نحو ضمنی تأیید شده است.

۴۳،۱. ورود ثالث

رویه: دادخواست ورود ثالث پس از صدور دادنامه (ختم دادرسی) مسموع نیست.

در موضوع ثبت دادخواست ورود ثالث پس از اتخاذ تصمیم درخصوص پرونده اصلی و صدور دادنامه (دادخواست ورود ثالث نسبت به دادنامه) در شش دادنامه از شعب دیوان عدالت اداری، رویه‌ای قابل مشاهده است که در این مورد قرار رد دعوا صادر می‌نماید. در این پنج دادنامه از شعب ۱۲ تشخیص، ۱۱، ۲۴ و ۳۱ دیوان عدالت اداری تقدیم دادخواست ورود ثالث بعد از صدور دادنامه منجر به صدور قرار رد دعوا شده است. قابل ذکر آنکه در همه دادنامه‌ها صراحتاً به ورود ثالث پس از صدور دادنامه اشاره شده است در حالی که در دادنامه شعبه ۲ تشخیص، از عبارت «ختم دادرسی» استفاده شده که با توجه به معنای واحد، این دو رویه قابل دریافت است. همچنین در دادنامه شعبه ۳۱ نیز در توصیف شرایط از عبارت «اتخاذ تصمیم» استفاده شده است.

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۲۰۰۷۰، مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۱، شعبه ۲ تشخیص دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=cGZMZH MxT2V2YmM9>

۲. کلاس پرونده: ۹۰۲۰۹/۹۰/۱۱، شعبه ۱۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری، اداره انتشار رویه قضایی کشور (مهر ۹۱)، ص ۵۴.

۳. کلاس پرونده: -----، شعبه ۲۴ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری، اداره انتشار رویه قضایی کشور (مهر ۹۱)، ص ۵۴.

۴. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۳۱۰۱۰۳۴، مورخ ۹۲/۳/۲۲، شعبه ۳۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۱۷۶ - ۱۷۷.

۴۴،۱. فوق العاده کمک هزینه مسکن (تسهیلات رفاهی)

رویه: کمک هزینه مسکن، فوق العاده غیرمستمر می باشد و در پاداش پایان خدمت محاسبه نمی شود.

در موضوع محاسبه کسور بازنشستگی در پاداش پایان خدمت و به طور خاص برداشت کسور بازنشستگی از فوق العاده تسهیلات رفاهی به طور خاص کمک هزینه مسکن، در پنج دادنامه از شعب ۱، ۲، ۵ تجدیدنظر، ۱۲، ۲۴ و ۲۵ دیوان عدالت اداری، رویه ای قابل مشاهده است که به موجب آن، کمک هزینه تسهیلات رفاهی، فوق العاده مستمر تلقی نشده و بر این اساس مبنای محاسبه کسور بازنشستگی نیز در نظر گرفته نشده است.

۴۵،۱. معیار حقوقی داوطلبانه بودن

رویه: تعهد به خدمت موجب انتفای تأمین شرط داوطلبانه بودن می باشد.

در موضوع معیار حقوقی تأمین شرط داوطلبانه بودن یک اقدام، در سه دادنامه از شعب ۴، ۶، ۷ تجدیدنظر و ۲۴ دیوان عدالت اداری، علی رغم تفاوت

۱. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۰۲۰۱۵۴۷، مورخ ۱۳۹۱/۹/۱۱، شعبه ۲ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۲۳۹.

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۵۰۰۳۷۸، مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸، شعبه ۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=eUpxVWRzT0hZNUk9>

۳. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۱۲۰۳۰۰۳، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۳، شعبه ۱۲ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۴۳۷.

۴. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۴۰۲۲۱۶، مورخ ۱۳۹۱/۹/۷، شعبه ۲۴ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۲۳۹.

۵. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۴۰۲۲۱۶، مورخ ۱۳۹۱/۹/۷، شعبه ۲۵ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۲۳۹.

۶. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۰۴۰۰۲۸۸، مورخ ۹۲/۲/۲۵، شعبه ۴ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، صص ۱۵۴ - ۱۵۵.

۷. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۶۰۰۰۳۳، مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۳، شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=cUtlYWPCT1hzd1U9>

۸. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۲۴۰۰۴۷۵، مورخ ۹۲/۳/۲۲، شعبه ۲۴ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۲۲۹.

در موضوع، رویه‌ای مشاهده می‌شود که تأمین شرط داوطلبانه بودن خدمت با متعهد بودن فرد به آن خدمت را قابل جمع نمی‌داند. دادنامه‌های شعب ۴ و ۲۴ ناظر بر تأمین شرط داوطلبانه بودن خدمت در جبهه، برای برخورداری از مزایای ایثارگری می‌باشند و دادنامه شعبه ۶ تجدیدنظر در رسیدگی به خواسته تجدیدنظرخواهی از دادنامه بدوی شعبه ۵۰، ناظر بر خدمت داوطلبانه در مناطق محروم و برخورداری از مزایای قانون جذب نیروی انسانی می‌باشد.

قابل ذکر آنکه از نحوه انشای دادنامه بدوی شعبه ۵۰ و استناد خواننده به داوطلبانه نبودن خدمت خواهان و تصریح دادنامه به اینکه: «... داوطلب به کسی اطلاق می‌شود که متعهد به انجام خدمتی در مدت معین نمی‌باشد...» این‌طور قابل برداشت است که در این دادنامه، شعبه علاوه بر متعهد نبودن به خدمت، شرط زمانی نیز در نظر گرفته است؛ به این معنا که در صورت معین بودن مدت، تعهد به خدمت مانع احراز داوطلبانه بودن است؛ درحالی‌که معین نبودن مدت حتی در فرض وجود تعهد، مانع احراز داوطلبانه بودن نمی‌باشد. به علاوه، استفاده مشابه دیگری از معیار مدت در احراز داوطلبانه بودن را می‌توان در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر^۱ در رسیدگی به تجدیدنظرخواهی از دادنامه بدوی شعبه ۱۰ دیوان مشاهده کرد. در این دادنامه، ۳۰ سال خدمت (مدت طولانی) در منطقه محروم به‌نوعی اماره داوطلبانه بودن تلقی شده است.

۴۶،۱. تأثیر تعیین یک منطقه به‌عنوان منطقه محروم در احکام قانونی

ناظر بر سنوات قبل

رویه: تعیین یک منطقه به‌عنوان منطقه محروم، کاشف از

محرومیت منطقه در سنوات قبل می‌باشد.

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۱۱۶، مورخ ۱۳۹۳/۲/۱۵، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

در موضوع تأثیر تعیین یک منطقه به‌عنوان منطقه محروم در مصوبه هیأت وزیران، در سه دادنامه از شعب ۱۱ تجدیدنظر، ۴ و ۳۹ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای مشاهده می‌شود که مصوبه هیأت وزیران را دارای اثر کاشفیت از محروم بودن منطقه در سنوات قبل می‌داند. در دادنامه‌های شعب ۴ و ۹ موضوع ناظر بر برخورداری مستخدمین شاغل از مزایای حق جذب پیش‌بینی‌شده در قانون جذب نیروی انسانی (مصوب ۶۷) از سال ۶۷ می‌باشد درحالی‌که در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر، موضوع، ناظر بر برخورداری مستخدم بازنشسته از مزایای حق جذب سال‌های خدمت خود می‌باشد. علی‌رغم تفاوت پیش‌گفته در هر سه دادنامه، مصوبه هیأت وزیران کاشف از محروم بودن منطقه در سنوات گذشته و تلقی شدن خدمت به‌عنوان خدمت در مناطق محروم است. به‌نظر می‌رسد رویه ناظر بر خدمتی باشد که پس از تصویب قانون جذب نیروی انسانی (سال ۶۷) انجام شده باشد.

۴۷،۱. مرجع صالح در رسیدگی به دعاوی ناظر بر حقوق و امتیازات ایثارگران

رویه: رسیدگی ابتدایی به دعاوی ایثارگران راجع به حقوق و امتیازات ایثارگری، در صلاحیت دیوان عدالت اداری نیست.

در موضوع مرجع صالح در رسیدگی به دعاوی ناظر بر حقوق و امتیازات ایثارگران، در سه دادنامه از شعب ۲ تجدیدنظر، ۱۳ و ۲۶ دیوان عدالت اداری

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۵۴۵، مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۲، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=clhrWU1vZDVKSIU9>
۲. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۴۰۰۲۶۵، مورخ ۹۲/۲/۲۱، شعبه ۴ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۱۵۰.
۳. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۹۰۰۲۳۹، مورخ ۹۲/۲/۱، شعبه ۹ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، صص ۱۵۰ - ۱۵۱.
۴. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۵۲۰۰۰۱، مورخ ۱۳۹۳/۱/۱۰، شعبه ۲ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=b1RrVeWfhdW05ZnM9>
۵. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۱۳۰۰۷۱۵، مورخ ۹۲/۴/۸، شعبه ۱۳ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، صص ۲۴۸ - ۲۴۹.
۶. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۲۶۰۰۲۶۲، مورخ ۹۲/۲/۴، شعبه ۲۶ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۲۴۹.

رویه‌ای قابل مشاهده است که رسیدگی ابتدایی به این دعاوی را در صلاحیت دیوان ندانسته و آن‌ها را در صلاحیت کمیسیون ماده ۱۶ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان می‌داند. به این نحو که در دادنامه‌های شعب ۱۳ و ۲۶، قضات به استناد قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران (مصوب ۹۱)، رسیدگی ابتدایی به این دعاوی را در صلاحیت کمیسیون ماده ۱۶ دانسته‌اند و طرح دعوا در دیوان پیش از طرح در کمیسیون را موجبی در غیرقابل استماع بودن دعوا در دیوان ندانسته و قرار رد شکایت صادر نموده‌اند.

در دادنامه شعبه ۲ تجدیدنظر، ناظر بر رسیدگی به تجدیدنظرخواهی از دادنامه بدوی شعبه ۲۶، علی‌رغم تأیید استدلال دادنامه، در بخش مربوط به صلاحیت ابتدایی کمیسیون ماده ۱۶، صدور «قرار رد» به جای «قرار عدم صلاحیت» را موجبی در نقض دادنامه دانسته و دادنامه بدوی را نقض نموده است. دادنامه‌های پیش‌گفته از این جهت دارای تهاقت نیز هستند.

۴۸،۱. خوانده واقع شدن سازمان بازنشستگی کشوری در دعوا به خواسته پرداخت پاداش پایان خدمت

رویه: دعوا به خواسته پرداخت پاداش پایان خدمت علیه سازمان بازنشستگی کشوری، مسموع نیست.

در موضوع خوانده واقع شدن سازمان بازنشستگی کشوری در دعاوی به خواسته پرداخت پاداش پایان خدمت، در دو دادنامه از شعب ۱۶ تجدیدنظر و ۲۴ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که دعوا را متوجه سازمان بازنشستگی کشوری نمی‌داند. در هر دو دادنامه بر تکلیف دستگاه متبوع فرد به پرداخت پاداش پایان خدمت تصریح شده است.

۴۹،۱. شرط معافیت از سربازی در ثبت نام آزمون استخدامی

رویه: برخورداری از کارت پایان خدمت صرفاً در زمان استخدام ملاک است و نه در زمان شرکت در آزمون استخدامی

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۶۰۰۲۲۷، مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۵، شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=MDhGT0dWNGxyd0k9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۰۴۰۰۸۸۲، مورخ ۱۳۹۲/۴/۹، شعبه ۴ دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=dmpvRFFkL2NyQ2M9>

در موضوع شرط دانستن برخورداری از کارت پایان خدمت در زمان شرکت در آزمون استخدامی، در دو دادنامه از شعب ۳ تشخیص^۱ و ۲۲ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که این شرط را ناظر بر زمان استخدام و نه زمان شرکت فرد در آزمون استخدامی می‌داند. در دادنامه شعبه ۲۲، استناد اداره به درج شرط برخورداری از کارت پایان خدمت در آگهی آزمون استخدامی را با این استدلال که شرط پیش‌گفته اساساً و با توجه به ماده ۴۲ قانون مدیریت خدمات کشوری، «شرط استخدام» است نه آزمون (و در آگهی نیز به همین نحو آمده است)، نپذیرفته و رأی به ذی‌حقی خواهان در استخدام پیمانی صادر نموده است. اگرچه در خوانده بر درج شرط برخورداری از کارت پایان خدمت به‌عنوان شرط استخدام در آگهی تأکید داشته با این حال از نحوه انشای رأی و استناد به ماده ۴۲ به‌نظر می‌رسد هر نوع درج شرط برخورداری از کارت پایان خدمت حتی به‌عنوان شرط شرکت در آزمون به‌عنوان «شرط استخدام» تلقی خواهد شد. در دادنامه شعبه ۳ تشخیص، اگرچه با استدلالی متفاوت، دارا بودن کارت پایان خدمت را در زمان استخدام و نه زمان آزمون کافی دانسته است و موضوع ماده ۴۲ قانون مدیریت خدمات کشوری را دارا بودن شرایط معافیت و نه دارا بودن کارت تفسیر نموده است.

۵۰،۱. لغو انتقال از کلان‌شهر (انصراف از انتقال)

**رویه: عدم پرداخت امتیازات و تسهیلات انتقال از کلان‌شهر،
موجبی در لغو انتقال نمی‌باشد.**

در موضوع تأثیر عدم پرداخت امتیازات و تسهیلات انتقال از کلان‌شهرها بر لغو انتقال و بازگشت به محل خدمت قبلی (کلان‌شهر)، در دو دادنامه از شعب ۱

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۳۰۰۱۵۲، مورخ ۱۳۹۳/۲/۱۷، شعبه ۳ تشخیص دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=WnlvdE4wczY1MnM9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۲۰۲۹۵۷، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۸، شعبه ۲۲ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=cXBQRfQ0SWtPYIU9>

تجدیدنظر^۱ و ۲^۲ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که عدم اعطای امتیازات و تسهیلات را موجبی در لغو انتقال و ذی‌حقی مستخدم در بازگشت به محل خدمت قبلی نمی‌داند. در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر ناظر بر رسیدگی به تجدیدنظرخواهی از دادنامه بدوی شعبه ۴ دیوان عدالت اداری، رأی شعبه بدوی متضمن این استدلال پیش‌گفته، به‌نحو ضمنی تأیید شده به این نحو که به‌جهت تجدیدنظرخواهی خارج از مهلت قانونی، قرار رد تجدیدنظرخواهی صادر شده است.

۵۱،۱. صلاحیت اختیاری اداره در تغییر پست سازمانی

رویه: تغییر پست سازمانی، بدون تغییر رسته شغلی و بدون تنزل گروه از اختیارات صلاحیدی اداره می‌باشد.

در موضوع صلاحیت اختیاری اداره در تغییر پست سازمانی مستخدم، در دو دادنامه از شعب ۱ تجدیدنظر^۳ و ۳^۴ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که تغییر پست سازمانی را در صورتی که متضمن تغییر رسته شغلی و تنزل گروه نباشد از اختیارات اداره می‌داند. در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر، با استناد به رأی وحدت‌رویه شماره ۱۲ (سال ۱۳۸۱) و با این استدلال که تغییر پست بدون تنزل گروه و رسته شغلی و بنا بر مقتضیات و مصالح اداری از اختیارات اداره می‌باشد، حکم دادگاه بدوی تأیید شده است. در استدلالی مشابه دادنامه شعبه ۳، با استناد

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۱۸۸، مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۹، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=NWU5QzE5WUNDYnM9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۱۰۲۸۸۲، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۷، شعبه ۲۱ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=R3prME54YnBVcXM9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۳۸۰، مورخ ۱۳۹۳/۳/۳۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=bV3c0THRQSDRjaUk9>

۴. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۳۰۰۱۳۳، مورخ ۱۳۹۲/۱/۲۸، شعبه ۳ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=WFRRSXFtVTZVVIU9>

به ماده ۱۱۴ قانون استخدام کشوری و ماده ۴۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، تغییر پست با شرایط پیش‌گفته را در حدود اختیارات اداره دانسته است. در دادنامه‌های دیگری از شعب ۲۷^۱ و ۴^۲ دیوان عدالت اداری نیز می‌توان مسامحتاً رویه پیش‌گفته را استخراج نمود. به این نحو که در دادنامه شعبه ۲۷، تغییر پست سازمانی، زمانی از اختیارات اداره تلقی شده است که بدون تنزل گروه و حقوق و مزایا صورت پذیرد. همچنین در دادنامه شعبه ۴ به شرط عدم تغییر در رسته و محل جغرافیایی خدمت در استفاده از صلاحیت اختیاری اداره، تصریح شده است.

۵۲.۱. مرجع صالح در رسیدگی به دعاوی استخدامی مشمولین

مقررات شرکت‌های دولتی

رویه: رسیدگی به دعاوی استخدامی مشمولین مقررات شرکت‌های دولتی، در صلاحیت ابتدایی معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری است.

در موضوع مرجع صالح در رسیدگی به دعاوی استخدامی مشمولین مقررات شرکت‌های دولتی در دو دادنامه از شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری (دادنامه مورخ ۹۲/۱۰/۲۲^۳ و دادنامه مورخ ۹۳/۱/۳۱^۴) رویه‌ای مشاهده می‌شود که به‌موجب

۱. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۷۰۲۳۲۹، مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۱، شعبه ۲۷ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=SytaQOUJESUMreEE9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۰۴۰۲۲۱۴، مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۲، شعبه ۴ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=cThwMIBncEJqVDA9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۱۴۷، مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۲، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=OGdNblMwK09BcGs9>

۴. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۰۸۵، مورخ ۱۳۹۳/۱/۳۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=Uk1XTVArcnNoZzA9>

آن، مرجع صالح در رسیدگی به این دعاوی ابتدائاً معاونت توسعه مدیریت سرمایه انسانی ریاست‌جمهوری دانسته شده است. هر دو دادنامه در رسیدگی به تجدیدنظرخواهی از دادنامه‌های بدوی شعبه ۱۰ دیوان، اصدار یافته‌اند. قابل ذکر آنکه هیچ‌یک از دادنامه‌های شعبه ۱ تجدیدنظر، مفاد رویه پیش‌گفته را تصریح ننموده‌اند؛ دادنامه مورخ ۹۲/۱۰/۲۲ بدون ورود به ماهیت دادنامه قرار رد تجدیدنظرخواهی صادر و دادنامه مورخ ۹۳/۱/۳۱ نیز بدون ورود در ماهیت، تجدیدنظرخواهی را به استناد قانونی نبودن تجدیدنظرخواهی از قرار، رد نموده است.

۵۳،۱. پرداخت فوق‌العاده جذب کارشناسان حقوقی

رویه: حکم پرداخت فوق‌العاده جذب کارشناسان حقوقی با تصویب قانون مدیریت خدمات کشوری نسخ نشده است.

در موضوع پرداخت فوق‌العاده جذب کارشناسان حقوقی، در پنج دادنامه از شعب ۱ تجدیدنظر،^۱ ۲۱، ۲۴، ۲۷^۵ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که پرداخت فوق‌العاده جذب کارشناسان حقوقی را به استناد ماده‌واحد قانون اصلاح قانون حمایت قضایی از کارکنان دولت و پرسنل نیروهای مسلح (مصوب ۸۸) قانونی می‌داند. در هر پنج دادنامه، این اصلاحیه اماره قصد مقنن به بقای مزایای پیش‌بینی‌شده در قالب فوق‌العاده جذب کارشناسان حقوقی در قانون سابق، دانسته شده است.

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۴۳۵، مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=TXNaZTL1NVZjaXc9>

۲. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۱۰۰۰۲۸۱، مورخ ۹۲/۲/۱۶، شعبه ۱۰ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، صص ۱۵۵ - ۱۵۶.

۳. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۱۰۲۱۱۹، مورخ -----، شعبه ۲۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، صص ۱۲۶.

۴. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۴۰۲۱۰۲، مورخ -----، شعبه ۲۴ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، صص ۱۲۶.

۵. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۲۷۰۰۳۰۵، مورخ ۹۲/۲/۲۲، شعبه ۲۷ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، صص ۱۵۶.

در این دادنامه‌ها، اصلاح این قانون در سال ۸۸ و مؤخر بودن قانون اصلاحی نسبت به قانون مدیریت خدمات کشوری و همچنین توسعه دایره شمول آن به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، به‌عنوان قصد قانون‌گذار به اعتبار و استمرار داشتن حکم پرداخت فوق‌العاده جذب به کارشناسان حقوقی، تلقی شده است. در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر، مؤخر بودن قانون اصلاحی نسبت به قانون مدیریت خدمات کشوری، دلیل بقای حکم پرداخت فوق‌العاده جذب کارشناسان حقوقی دانسته شده است. در دادنامه شعبه ۱۰ با این استدلال که: «... مفاد ماده‌واحد قانون اصلاح قانون حمایت قضایی از کارکنان دولت و پرسنل نیروهای مسلح مصوب ۸۸ که از حیث زمان تصویب مؤخر بر قانون مدیریت خدمات کشوری است و دایره شمول آن به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی نیز گسترش یافته است، حاکی از نظر قانون‌گذار به اعتبار و استمرار ماده‌واحد مصوب ۱۳۷۶ می‌باشد. . .»، رأی به الزام طرف شکایت به اجابت خواسته در پرداخت فوق‌العاده جذب به کارشناسان حقوقی صادر نموده است. دادنامه شعبه ۲۷ نیز در استدلالی مشابه، بیشتر بودن قلمرو ماده‌واحد سال ۶۷ نسبت به سال ۸۸ و توسعه یافتن حکم ماده‌واحد سال ۶۷ در سال ۸۸ به نهادهای عمومی غیردولتی و مؤخر بودن آن نسبت به قانون مدیریت خدمات کشوری را دلیلی در اعتبار ماده‌واحد مصوب ۶۷ دانسته است.

۵۴,۱. شمول حکم پرداخت فوق‌العاده ویژه مشاغل ذی‌حسابی،

حسابرسی و حسابداری

رویه: حکم پرداخت فوق‌العاده ویژه مشاغل ذی‌حسابی،
حسابرسی و حسابداری، شامل کارمندان سازمان امور
مالیاتی نمی‌باشد.

در موضوع پرداخت فوق‌العاده ویژه مشاغل ذی‌حسابی، حسابرسی و حسابداری، در دو دادنامه از شعب ۱ تجدیدنظر^۱ و ۱۴ دیوان عدالت اداری،

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۴۵۹، مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Ipri2/Showjudgement.aspx?id=eVWVWUGw5c2Q2TTA9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۱۴۰۲۸۹۶، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۴، شعبه ۱۴ دیوان عدالت اداری.

رویه‌ای موجود است که پرداخت این فوق‌العاده را منحصرأً به متصدیان مشاغل ذی‌حسابی، حسابرسی و حسابداری شاغل در وزارت امور اقتصاد و دارایی، قانونی می‌داند و پرداخت آن به کارمندان سازمان امور مالیاتی را فاقد توجیه قانونی می‌داند. در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر، پرداخت این فوق‌العاده به کارمندان سازمان‌های تابعه وزارتخانه غیرقانونی دانسته شده و در دادنامه شعبه ۱۴، شخصیت حقوقی مستقل و منفک بودن بودجه سازمان امور مالیاتی از وزارت امور اقتصاد و دارایی، موجبی در عدم پرداخت این فوق‌العاده به کارکنان این سازمان در مشاغل ذی‌حسابی، حسابرسی و حسابداری بیان شده است.

۵۵،۱. صدور پروانه ساختمانی در املاک مشاع

رویه: صدور پروانه ساختمانی در املاک مشاع، نیازمند مطالبه کلیه مالکان است.

در موضوع صدور پروانه ساختمانی در املاک مشاعی، در ۶ دادنامه از شعب ۱، ۳ تجدیدنظر، ۲، ۳۰، ۳۱ (دادنامه مورخ ۹۲/۱/۲۶^۵ و دادنامه مورخ ۹۲/۲/۱۱)^۶ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که صدور پروانه برای این نوع املاک را صرفاً در فرض مطالبه کلیه مالکین ممکن دانسته است.

→ <http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=RFBEcU9mVlhveEk9>

۱. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۱۰۰۶۱۰، مورخ ۹۲/۶/۳۱، شعبه ۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۳۵۸.

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۳۰۰۴۷۶، مورخ ۱۳۹۳/۵/۲۱، شعبه ۳ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=bThHRC9PSEIBd0k9>

۳. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۲۹۰۰۵۹۳، مورخ ۹۲/۲/۱۸، شعبه ۲۹ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۸۱.

۴. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۳۰۰۲۷۱۲، مورخ -----، شعبه ۳۰ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۸۸.

۵. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۳۱۰۰۱۴۹، مورخ ۹۲/۱/۲۶، شعبه ۳۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۱۳.

۶. شماره دادنامه: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۳۱۰۰۳۸۵، مورخ ۹۲/۲/۱۱، شعبه ۳۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۸۱.

۵۶،۱. دایره شمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت

رویه: مستخدمین سازمان مدیریت پسماند، مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت نیستند.

در موضوع شمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت بر مستخدمین سازمان مدیریت پسماند، در سه دادنامه شعب ۱ تجدیدنظر (دادنامه مورخ ۹۳/۴/۱۱،^۱ دادنامه مورخ ۹۲/۱۱/۳۰ و دادنامه مورخ ۹۲/۱۲/۱۳)^۲ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که سازمان مدیریت پسماند را سازمانی با شخصیت حقوقی مستقل و وابسته به شهرداری (تأمین بیش از پنجاه درصد سرمایه توسط شهرداری تهران) دانسته و مستخدمین آن را مشمول آیین‌نامه استخدامی کارکنان شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن می‌داند.

۵۷،۱. تجدیدنظرخواهی از آراء کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری

رویه: تشدید مجازات در مرحله تجدیدنظر (بدون وجود دلیل جدید) از موجبات نقض آراء کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری است.

در موضوع تشدید مجازات در مرحله تجدیدنظرخواهی از آراء کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری، در چهار دادنامه از شعب ۳ تجدیدنظر،^۴

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۴۳۲، مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=dDdXQjkvVWthdIE9>

۲. شماره دادنامه: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۳۱۷، مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۳۰، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۴۴۷.

۳. شماره دادنامه: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۴۱۷، مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۱۳، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۲)، ص ۴۷۱.

۴. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۳۰۰۴۰۵، مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۵، شعبه ۳ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=ZUxHcFQ1aWcySDQ9>

۲۸، ۲۹ و ۳۱ دیوان عدالت اداری رویه‌ای مشاهده می‌شود که به‌موجب آن، تشدید مجازات (علیه خواهان تجدیدنظرخواهی) در این مرحله از رسیدگی مغایر فلسفه تجدیدنظرخواهی و از موجبات نقض آراء کمیسیون دانسته شده است. در دو دادنامه شعب ۲۸ و ۲۹، در استدلالی مشابه، تشدید مجازات بدون آنکه معترض رأی بدوی شهرداری بوده باشد، موجبی در نقض رأی تلقی و حکم به ورود شکایت و نقض رأی صادر شده است. در دادنامه شعبه ۲۸، تشدید مجازات در فرض معترض نبودن شهرداری بر «خلاف مقررات و اصول کلی حقوقی» اعلام شده است. در دادنامه شعبه ۳۱، با استناد به رأی وحدت‌رویه شماره ۶ (مورخ ۷۴/۲/۲) هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که تشدید مجازات در فرض عدم ارائه مستندات جدید را ممنوع دانسته، آن را خارج از انصاف و فلسفه تجدیدنظرخواهی دانسته و رأی به ورود خواسته و نقض رأی کمیسیون صادر نموده است. اگرچه در دو دادنامه شعب ۲۸ و ۲۹ دیوان به نبود مستندات جدید اشاره نشده بود، با این حال از آنجا که در هر دو دادنامه به خواهان نبودن شهرداری در تجدیدنظرخواهی تأکید شده است می‌توان این موضوع را قرینه‌ای بر نبود مستندات جدید علیه تجدیدنظرخواه (مالک) تلقی نمود و رویه را در هر سه دادنامه، ممنوعیت تشدید مجازات در مرحله تجدیدنظرخواهی اعلام کرد. به‌علاوه، حتی در فرض عدم پذیرش استدلال پیش‌گفته قدر متیقن آن است که در دو دادنامه صادره از شعب ۲۸ و ۲۹، رویه‌ای قابل مشاهده است که تشدید مجازات در مرحله تجدیدنظرخواهی در کمیسیون ماده ۱۰۰ را - زمانی که شهرداری معترض به رأی بدوی نبوده است - از موجبات نقض رأی دانسته است.

۱. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۸۰۵۲۴۸، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۳، شعبه ۲۸ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۵۳۸.
۲. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۹۰۵۱۵۴، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۸، شعبه ۲۹ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۵۳۸.
۳. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۳۱۰۲۸۱۵، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲، شعبه ۳۱ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۳۹۸.

۵۸,۱. خواننده در دعاوی استخدامی کارکنان شهرداری

رویه: دعاوی استخدامی کارکنان شهرداری متوجه معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی نیست.

در موضوع طرح دعاوی استخدامی به طرفیت معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی، در دو دادنامه از شعب ۱۶ تجدیدنظر و ۲۳۳ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که این دعاوی را متوجه معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی نمی‌داند. در دادنامه شعبه ۶ تجدیدنظر با این استدلال که: «... شهرداری از نهادهای عمومی غیردولتی بوده و تابع آیین‌نامه اداری و استخدامی خاص است ...»، دادنامه بدوی شعبه ۲۷ که به جهت عدم طرح دعوا به طرفیت شهرداری و معاونت توسعه (توأم)، قرار رد شکایت صادر نموده، نقض شده است.

۵۹,۱. پروانه ساختمانی برای املاک خارج از محدوده شهر

رویه: صدور پروانه ساختمانی برای املاک خارج از محدوده شهر ممکن نیست.

در موضوع صدور پروانه ساختمانی برای املاک واقع در خارج از محدوده شهر، از مطالعه سه دادنامه از شعب ۳۱ تشخیص، ۲۹ و ۵۳۰ دیوان عدالت اداری،

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۶۰۰۲۲۶، مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۵، شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=TzNOWmFOTWY1eFE9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۳۳۰۱۶۲۸، مورخ ۱۳۹۱/۹/۸، شعبه ۳۳ دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=RHN3UHYvOnFBcTg9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۱۰۰۰۹۳، مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۷، شعبه ۱ تشخیص دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=dmppN25hMFZCdjO9>

۴. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۹۰۴۵۷۷، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۴، شعبه ۲۹ دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=TE9WbkZ2YIA2cg9>

۵. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۳۰۰۳۷۳۲، مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۶، شعبه ۳۰ دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=TUFqY3gwS0h6alk9>

مسامحتاً رویه‌ای مبنی بر قانونی نبودن صدور پروانه برای این نوع اراضی قابل دریافت است. در دادنامه‌های شعب ۲۹ و ۳۰ ناظر بر رسیدگی به خواسته الزام شهرداری به صدور پروانه، بر مبنای واقع شدن ملک در خارج از محدوده شهری، قرار رد صادر شده است. در دادنامه شعبه ۱ تشخیص، دادنامه بدوی متضمن مجاز دانستن صدور پروانه ساختمانی در املاک خارج از محدوده شهر، با استناد به اشتباه بین، نقض شده است.

۶۰،۱. دستور موقت توقف پرداخت مالیات

رویه: توقف پرداخت مالیات واجد شرایط دستور موقت می‌باشد.

در موضوع صدور دستور موقت ناظر بر توقف پرداخت مالیات، در چهار دادنامه از شعب ۱^۱ تجدیدنظر و ۱۴ (دادنامه مورخ ۹۱/۱۱/۱۴،^۲ دادنامه مورخ ۹۱/۲/۹،^۳ دادنامه مورخ ۹۲/۳/۱)^۴ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای مشاهده می‌شود که پرداخت مالیات را حائز شرایط دستور موقت می‌داند. در همه دادنامه‌ها، پرداخت مالیات از جهت خسارت، ضرورت و فوریت واجد شرایط دستور موقت اعلام شده‌اند.

۶۱،۱. تعرفه برق دفاتر اسناد رسمی

رویه: تغییر تعرفه برق دفاتر اسناد رسمی از مسکونی به سایر تعرفه‌ها فاقد وجاهت قانونی است.

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۰۶، مورخ ۱۳۹۳/۱/۱۷، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=d3F2WmkyvHJDRUE9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۱۴۰۲۸۹۰، مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۴، شعبه ۱۴ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=S2F4SVRTSVBRSWs9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۱۴۰۳۱۸۱، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۹، شعبه ۱۴ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=MGxCdnlkUFNpdkU9>

۴. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۱۴۰۰۶۹۶، مورخ ۱۳۹۲/۳/۱، شعبه ۱۴ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=aGliOFRnaDZCcEU9>

در موضوع تعرفه برق دفاتر اسناد رسمی، در دو دادنامه از شعب ۱^۱ تجدیدنظر و ۱۱^۲ دیوان عدالت اداری رویه‌ای مشاهده می‌شود که بر مبنای جواز قانونی تأسیس دفترخانه در اماکن مسکونی، تغییر تعرفه برق دفاتر اسناد رسمی از تعرفه مسکونی به سایر کدها (در فرض واقع شدن دفترخانه در اماکن مسکونی) را معایر قانون دانسته است. در هر دو دادنامه رأی به ورود خواسته تبدیل تعرفه به مسکونی و اصلاح تعرفه صادر شده است.

۶۲،۱. عفو خاص در فرار از خدمت

رویه: قرار موقوفی تعقیب به موجب عفو از جانب رهبری شامل آثار تبعی جرم نمی‌شود.

در موضوع اثر قرار موقوفی تعقیب ناشی از عفو رهبری در آثار تبعی، در سه دادنامه شعب ۲^۳ تجدیدنظر و ۵ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای مشاهده می‌شود که به موجب آن، قرار موقوفی تعقیب به موجب عفو رهبری، موجبی در حذف سایر آثار نمی‌باشد. به این نحو که در دادنامه شعبه ۲ تجدیدنظر، صدور قرار موقوفی تعقیب به استناد عفو عمومی، موجبی در رفع اثر از حکم اخراج دانسته نشده است. در دادنامه مورخ ۹۱/۱۲/۲۳^۴ از شعبه ۵، به خواسته اعتراض به اخراج، با تصریح به اینکه: «صرف صدور قرار موقوفی تعقیب به جهت عفو مقام معظم رهبری ... شامل آثار تبعی مجازات نمی‌شود ...» خواسته را در این بخش رد نموده است. به همین

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۵۶، مورخ ۱۳۹۳/۱/۳۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=YXYwOW51Unh6djQ9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۱۱۰۰۸۰۲، مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰، شعبه ۱۱ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=WFJ0UXBMVFG3eDA9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۵۲۰۰۰۶۵، مورخ ۱۳۹۲/۳/۳۱، شعبه ۲ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=eUhPUitPWGRzc0U9>

۴. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۰۵۰۲۵۹۱، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۳، شعبه ۵ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۵۸۵.

ترتیب در دادنامه مورخ ۹۱/۱۲/۷^۱ از شعبه ۵، موقوفی تعقیب ناشی از عفو رهبری، با این استدلال که به معنای منع تعقیب یا برائت نمی‌باشد، موجبی در تبدیل ایام غیبت به انتساب دانسته نشده است.

بر این اساس قرار موقوفی تعقیب ناشی از عفو، موجب حذف آثار تبعی نمی‌باشد. اگرچه مواد استنادی در دادنامه‌ها متفاوت و یکی نسبت به پرسنل سپاه و دو مورد دیگر، یکی نسبت به پرسنل ارتش و دیگری نسبت به پرسنل نیروی انتظامی و خواسته‌ها نیز متفاوت است با این حال، رویه پیش‌گفته ناظر بر اثر موقوفی تعقیب، ناشی از عفو رهبری در آثار تبعی یکسان است.

۶۳،۱. دستور موقت توقف اجرای حکم حبس

رویه: توقف اجرای حکم حبس، واجد شرایط دستور موقت می‌باشد.

در موضوع احراز شرایط صدور دستور موقت نسبت به اجرای حکم حبس در دو دادنامه از شعب ۲۱ تجدیدنظر و ۱۳^۲ دیوان عدالت اداری رویه‌ای مشاهده می‌شود که خواسته توقف اجرای حکم حبس را واجد شرایط صدور دستور موقت می‌داند. در دادنامه شعبه ۱۳، اجرای حکم حبس از جهت خسارت واجد شرایط دانسته شده، اگرچه به متعسر بودن جبران اشاره نشده و در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر به هر سه مورد خسارت (عدم تصریح به متعسر بودن)، ضرورت و فوریت تصریح شده است.

۶۴،۱. مرجع صالح در رسیدگی به اعتراض به برگ قطعی مالیاتی

رویه: مرجع صالح در رسیدگی به اعتراض به برگ قطعی مالیاتی، هیأت حل اختلاف مالیاتی می‌باشد.

۱. شماره دادنامه: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۰۵۰۲۳۸۴، مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۷، شعبه ۵ دیوان عدالت اداری، مجموعه آراء قضایی شعب دیوان عدالت اداری (سال ۹۱)، ص ۵۸۵.

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۰۸۹، مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۵، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=VHp5UU9Xa2UyK1U9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۱۳۰۲۱۵۷، مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۶، شعبه ۱۳ دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=TW9VeU1VQWTlzZ2c9>

در موضوع مرجع صالح در رسیدگی به دعاوی ناظر بر اعتراض به برگ قطعی مالیاتی، در دو دادنامه از شعبه ۱۴ (دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۱/۱۱ و دادنامه مورخ ۱۳۹۱/۹/۱۳) دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که رسیدگی به این دعاوی را در صلاحیت ابتدایی هیأت حل اختلاف مالیاتی می‌داند. در هر دو دادنامه، به لزوم مراجعه قبلی (قبل از طرح در دیوان) به هیأت حل اختلاف مالیاتی تصریح شده است. در هر دو دادنامه طرح این دعاوی در دیوان عدالت اداری پیش از مراجعه به هیأت حل اختلاف موجب صدور قرار «رد شکایت» شده است.

۶۵،۱. دعاوی به خواسته ابطال اخطاریه

رویه: خواسته ابطال اخطاریه، قابل رسیدگی در دیوان نیست.

در موضوع رسیدگی شعب دیوان به خواسته ابطال اخطاریه، در دو دادنامه از شعب ۱^۳ تجدیدنظر و ۲۸^۴ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که نسبت به دعاوی به خواسته ابطال اخطاریه، قرار «رد شکایت» صادر می‌کند. در دادنامه شعبه ۱ تجدیدنظر با این استدلال که: «... اعتراض به اخطاریه‌ای که صرفاً ابلاغ مصوبه دیگری است، قابل رسیدگی و استماع در دیوان عدالت اداری نیست. . .»، دادنامه بدوی شعبه ۱ دیوان عدالت اداری، مبنی بر صدور «رد شکایت» را تأیید کرده است. به همین ترتیب در دادنامه شعبه ۲۸ علی‌رغم تصریح به خروج مورد (ابطال اخطاریه) از موارد صلاحیت دیوان و عدم صلاحیت شعب در رسیدگی به آن، قرار رد شکایت صادر شده است.

۱. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۱۴۰۰۰۳۵، مورخ ۱۳۹۳/۱۱، شعبه ۱۴ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=TzdkB3g4cHZmQjA9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۱۴۰۲۳۱۴، مورخ ۱۳۹۱/۹/۱۳، شعبه ۱۴ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=bVRYOV E2VnRZSFU9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۲۵۶، مورخ ۱۳۹۳/۳/۵، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=YnIXVnNuQk5CTEE9>

۴. شماره رأی نهایی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۲۸۰۳۸۶۱، مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۷، شعبه ۲۸ دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=SW5ERS9BZEhmRHc9>

* مواردی که در ادامه این بخش خواهد آمد، دادنامه‌هایی است که علی‌رغم تکرار موضوع و استدلالشان، از یک شعبه صادر شده‌اند و در واقع رویه شعب نیستند. با این حال برای اطلاع از تکرار، موارد قابل توجه در هر شعبه آورده شده‌اند.

۶۶،۱. احتساب سابقه خدمت غیردولتی (در شرکت‌ها و مؤسسات غیردولتی) در سابقه خدمت دولتی

رویه: سابقه خدمت غیردولتی، صرفاً در تعیین حقوق بازنشستگی، وظیفه و مستمری مؤثر می‌باشد و به‌عنوان سابقه خدمت دولتی قابل محاسبه نیست.

در موضوع احتساب سابقه خدمت غیردولتی در سابقه خدمت دولتی، در دو دادنامه از شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری، (مسامحتاً) رویه‌ای قابل مشاهده است که احتساب سابقه خدمت غیردولتی را صرفاً در محاسبه حقوق بازنشستگی و مستمری و وظیفه مجاز می‌داند و محاسبه خدمت غیردولتی در سابقه خدمت دولتی را منتفی می‌داند. در دادنامه مورخ ۹۳/۴/۲۱^۱، ناظر بر رسیدگی به تجدیدنظرخواهی از دادنامه بدوی شعبه ۱۰ دیوان، تصریح شعبه بدوی به شرط احراز حداقل بیست سال سابقه خدمت دولتی، در محاسبه سوابق خدمت غیردولتی در حقوق بازنشستگی به‌نحو ضمنی تأیید شده است. به همین نحو دادنامه مورخ ۹۳/۶/۱۱^۲، احتساب سنوات خدمت غیردولتی در حقوق بازنشستگی را مشروط به پرداخت حق بیمه مربوط به آن سنوات دانسته است.

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۶۰۰۰۸۲، مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۱، شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=LzZDbzVKNlIBd1U9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۶۰۰۰۲۱۷، مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۱، شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=N3Q1UH VzV1VOT2s9>

۶۷،۱. صلاحیت دیوان در رسیدگی به دعاوی علیه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

رویه: رسیدگی به دعاوی علیه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی به جهت غیردولتی بودن آن، خارج از صلاحیت دیوان عدالت اداری است.

در موضوع صلاحیت دیوان در رسیدگی به دعاوی علیه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، در دو دادنامه از شعبه ۱ تجدیدنظر (دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۴/۳۱^۱ و دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۳/۵)^۲ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای مشاهده می‌شود که رسیدگی به این دعاوی را به جهت غیردولتی دانستن انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، خارج از صلاحیت دیوان اعلام کرده است. در هر دو دادنامه، رأی به رد دعوا صادر شده است. در هر دو دادنامه، آراء بدوی شعبه ۴۵ دیوان عدالت اداری که با احراز صلاحیت دیوان در موضوع وارد در رسیدگی ماهوی شده بودند، نقض شده است.

۶۸،۱. دعاوی استنکاف از اجرای رأی هیأت عمومی

رویه: رسیدگی به دعاوی استنکاف از اجرای رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، در صلاحیت شعب تجدیدنظر دیوان عدالت اداری می‌باشد.

رویه: احراز استنکاف از اجرای حکم، مستلزم ابلاغ حکم از ناحیه واحد اجرای احکام است. (تشریفات قانونی)

در موضوع رسیدگی به دعاوی استنکاف از اجرای رأی هیأت عمومی، در دو دادنامه از شعبه ۱ تجدیدنظر (دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۱/۳۱^۳ و دادنامه مورخ

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۵۱۹، مورخ ۱۳۹۳/۴/۳۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=QWh5Qj h6Y2M2SVE9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۲۵۵، مورخ ۱۳۹۳/۳/۵، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=amNmaG pXbEJmZ2s9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۵۶۰۰۰۶۸، مورخ ۱۳۹۳/۱/۳۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

۱۳۹۳/۳/۳۱) دیوان عدالت اداری دو رویه مشاهده می‌شود. در هر دو دادنامه، اول، رسیدگی به دعوای استنکاف از اجرای رأی هیأت عمومی در صلاحیت شعب تجدیدنظر دانسته شده است و دوم، احراز استنکاف از اجرای رأی، متوقف بر رعایت تشریفات قانونی ماده ۹۵ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری اعلام شده است. منظور از تشریفات قانونی، اعلام دفتر هیأت عمومی مبنی بر مستلزم عملیات اجرایی بودن رأی (ابلاغ به واحد اجرای احکام)، انجام اقدامات اجرا از ناحیه اجرای احکام و خودداری مرجع محکوم‌علیه از اجرای رأی می‌باشد.

۶۹،۱. صلاحیت دیوان در رسیدگی به دعوای ناظر بر حدود اراضی

رویه: رسیدگی به دعوای ناظر بر حدود اراضی، خارج از صلاحیت دیوان عدالت اداری است.

در موضوع صلاحیت شعب دیوان در رسیدگی به دعوای ناظر بر حدود اراضی تملک شده، در دو دادنامه شعبه ۳ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری (دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸^۲ و دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۶/۲۹^۳ رویه‌ای موجود است که رسیدگی به این دعوای را خارج از صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری دانسته است. در هر دو دادنامه بدوی شعبه ۷ دیوان که دادنامه‌های شعبه ۳ تجدیدنظر در رسیدگی به تجدیدنظرخواهی از آنها اصدار یافته‌اند، با این استدلال که: «... تملک ناشی از امر حاکمیت نبوده تا اقدامات صورت‌گرفته از حیث رعایت موازین قانون تملک شده بررسی و موجبات بطلان آن ... و صرفاً ناشی از اختلاف به‌وجود آمده راجع به

→ <http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=d313TXI4Y3V5WjA9>

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۶۰۰۳۸۷، مورخ ۱۳۹۳/۳/۳۱، شعبه ۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=NzFJM1VDeWQvd0k9>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۳۰۰۳۰۷، مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸، شعبه ۳ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=UDVuM1WprRXFGTUE9>

۳. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۳۰۰۶۵۶، مورخ ۱۳۹۳/۶/۲۹، شعبه ۳ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.

<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=VGVDbXZYVEhBbzA9>

حدود اراضی ...»، موضوع خارج از صلاحیت شعب دیوان دانسته و قرار عدم صلاحیت به شایستگی دادگاه عمومی صادر شده است.

۷۰،۱. حق بیمه کارگر جانباز

رویه: کسر حق بیمه از کارگران جانباز فاقد وجاهت قانونی است.

در موضوع کسر هفت درصد حق بیمه کارگر از کارگران جانباز در دو دادنامه از شعبه ۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری (دادنامه مورخ ۱۳۹۳/۱/۳۰^۱ و دادنامه مورخ ۹۳/۴/۴)^۲ ناظر بر تأیید دادنامه‌های بدوی شعب ۱۵ و ۱۷ دیوان عدالت اداری، رویه‌ای موجود است که با استناد به قانون برنامه سوم توسعه، پرداخت صددرصد هزینه‌های بیمه‌ای جانبازان را بر عهده دولت دانسته و کسر مبالغ مرتبط با سهم بیمه کارگر از دریافتی جانبازان را مغایر قانون اعلام کرده است.

۱. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۵۰۰۰۷۰، مورخ ۱۳۹۳/۱/۳۰، شعبه ۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=dXJEVUhtYkNEVk09>

۲. شماره رأی نهایی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۵۵۵۰۰۰۴۰۲، مورخ ۱۳۹۳/۴/۴، شعبه ۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری.
<http://judgements.ijri.ir/SubSystems/Jpri2/Showjudgement.aspx?id=NHZNeFk3OGxQTEE9>